

ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 117 ՏԱՍՆԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ,

հրաթ, 10 Հուլիսի

1893

Հրաթ, 10 Հուլիսի ՏԱՍՆԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ, № 117

Տարեկան 10. րուբլի, վնց ամիսը՝ 6 րուբլի, եւ ք ամիսը՝ 3 րուբլի 50 կոպ. Թիֆլիսում՝ ամիսը՝ 1 րուբլի, հատուկ 5 կոպէկ: Բաժանորդ գրեւմ են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը:

Խմբագրութեան հասցեն Тифлисъ, Редакция „Норъ-Даръ“ կամ Тифлисъ, Редакция „Nor-Dar“

Խմբագրութեան հասցեն Թիֆլիսի քաղաքի Գլխավոր օր (քաղաքի օրերից) ժամը 9-րդ մինչև 2-րդ ժամը: Խմբագրութեանը քաղաքի քաղաքապետի քանոն 2 կոպ., քեղաքապետի համար կրկնապատկեր:

ԲՈՎԱՆՎԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Առաջին օրը գող. — Կեսերի ամեն պայմանումն իրաւունքը ունից. վեր պէտք է լինի: Գրողն իրեն. — Նորին վեհապետութեան վեհապետը Գեորգի Գեորգի Սուրենյանցի Թիֆլիսի ժամանակը: Մի գէպը Միքայիլաւորում: Ջրի պակասութեանը Թիֆլիսում Անանուս բնակչութեան վարժուհի: Թուրքացի զեպպանի թողութեան ատանալը նաւերի համար: Լուսաւորութեան արհեստը Միստիսի բանաստեղծ: Ներքին գործերի միջնորդութեան որոշումը հրէական մասին: Առանց թողութեան նոր չէնքեր կառուցանելը: Խեղդուելու մի գէպը: Նուրից: Նուրից: Թուրքացի թողութեան: Կ. Պոլսի թողութեան: Մատենադարանութեան: Գաղափարական: — Նիկարագուա: Գաղափարական լուրերը: Խառն լուրերը: Հեռագրի լուրերը: Բանասիրական: — Ռուսիան: Յայտարարութիւնները:

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Յուլիսի 1-ին Հոր-Կար-ին բաժանորդ են գրում եւ վճարում են 6 րուբլի: Ամսական բաժանորդ գրողը Թիֆլիսից դուրս վճարում է 1 րուբլի 50 կոպ. Բաժանորդ են գրում Գլխավոր խմբագրատան ամիս 1-ին: Հասցիները փոխելու համար պէտք է ուղարկել հոգի կոպէկանոց եօթը մարկ:

ԹԻՖԼԻՍ, 9 յուլիսի 1893.

ԿԵՍԵՐԻ ԱՄԵՆ ՊԵՏԱՆՈՒԹՆ ԻՐԱՆԻՆԻՔԸ ՈՅՈՒՅ ՎԵՐ ՊԵՏԳ. Ե. ԼԻՆԻ.

Մեր երկիրը եւ նրա արգելաւորութիւնները մշակելու մասին շատ անգամ խօսուել եւ գրուել է: Երկրի եւ նրա բնակիչների առաջագիտութեան եւ բարեւոք գրութեան հասնելու գլխաւոր միջոցներից մէ-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Ռ Ո Ւ Դ Ն *)
(Ի. ՏՈՒՐԳԵՆԵՆԻ)

Միւս օրը կիրակի էր եւ Նատալիան տեղից ուշ վեր կացաւ: Նախընթաց օրը մինչեւ երեկոյն նա լուռ էր եւ թագաւ ամառում էր իւր արտասուքից, իսկ գիշերն էլ վառ էր քնել: Կէս հազնուած նստած էր գաշնամուրի առաջ, երբեմն հալիւ լսելի կերպով անում էր ամենացած ձայնները—որդէն զի m-le Boncourt-ին չարթնացնէ եւ երբեմն էլ ճակատը սուսն անդին երկնայեանը: Երկար մնում էր անշարժ: Նա անդադար ժամանում էր—ոչ թէ Ռուզինի, այլ նրա ասած մի օր եւ իցէ խօսքի վրայ եւ ամբողջական մտքի ծովն ընկնում: Հալիւ երբեմն միտն էր գալիս Վոլոնցի, Գիտեր, որ նա սիրում էր իրեն: Բայց այդ մտքերը չուտով հեռանում էին իրենից... Օտարաբայ յուզում էր գգում նա: Նատալիան տառապանք չապաղելով հաղորդել, իշուս վայր եւ մօրը բարեկուց յետոյ, յարմար ժամանակ գտնելով, միայնակ գնաց պարտէզ... Չնայելով թափթիւած անձրեւին, տաք, լուսաւոր եւ պայծառ. օր էր: Պարզ երկնքի երևումը, առանց արեգակի առաջը բռնելու, առանց անցնում էին ցածր եւ ծխաման ամպերը եւ ժամանակ առ ժամանակ յանկարծական եւ վայրկեան վարար անձրեւն առատութեամբ թափուում էր դաշտերի վրայ: Խոշոր եւ վայելու խաթիլ:

*) Տես Հոր-Կար-ի № 113.

կըն՝ նրա, այսինքն երկրի, անտեսական վիճակի բարեւոքումն է:

Երկրի անտեսական բարեւոքման մասին մտածողներն իրենց ուշադրութիւնը դարձրել են գլխաւորապէս գիտութեան եւ տեխնիկայի տուած այն միջոցների վրայ, որոնք կարող են, օրինակ Հողի եւ բերքերի մշակութիւնն աւելի կատարելագործել, աւելի շատ եւ աւելի լաւ տեսակի ցորեն, գինի, ծխախոտ եւ այլն արդիւնաբերել:

Այդ տեսակէտից միայն նայելով կարծել են թէ մեր երկիրը եւ նրա բնակիչները ապահով, հետեւաբար երջանիկ գրութեան կը հասնեն, եթէ աւելի նոր եւ դիւրին միջոցներով մշակեն հացադոյտները եւ այլ բերքերը, ինչպէս եւ խաղողի այգիները, բամբակը, չերամբը...

Բայց Աստուած այնքան օրհնել է մեր երկիրը, որ նրա բնակիչները քիչ աշխատութեամբ էլ, հին, նահապետական միջոցներով իրենց հողերը, իրենց այգիները մշակելով՝ առատօրէն վարձատրուել, բարօրութեան մէջ ապրել են:

Դրանով ուզում ենք ասել, որ գիտութեան, տեխնիկայի նոր եւ կատարելագործուած միջոցները չը պէտք է մտցնենք մեր երկրագործութեան, այգեգործութեան, միով բանիւ մեր երկրի մշակութեան համար:

Այդ ենք ուզում ասել:

Ներքին տեսակ խելացով արագութեամբ վայր էին թափուում ազամանի պէս. նրանց ցանցաձեւ փայլուն միջոցներով խաղում էր արեգակը. մի փոքր առաջ սաստիկ քամուց խառնուած արօտներն անշարժ եւ ազամանութեամբ ծծում էին խոնավութիւնը. ջրուած ծառերն աննկատելի չարժուած էին իրենց տերեւները. թռչունները անդադրում երգում էին եւ բերկրալի էր ներանց շատախոս ճառերը: Թափուող անձրեւի թափը խելացի եւ խուլ ձայնի մէջ: Փոշին ծովի նման վեր էր բարձրացնում ճանապարհի վրայից, որ յառաջ թափթիւում անձրեւի խոշոր կաթիլների ուժով հարուածներէր չելուտել էր թեթեւակի Բայց ահա ամպն անցաւ, փչեց քամին եւ արօտը ոսկեւ յալինի էր փայլեցնում... Նոտիկի տերեւները միմեանց կաշիւով արանքներ էին բաց արել... Սաստիկ րուբունք բարձրացաւ ամեն կողմից...

Երկիրը համարաւ բոլորովին պարզուել էր, երբ Նատալիան պարտէզ դնաց: Պարտէզը թարմութիւն եւ խաղաղութիւն էր բուրում—այն քաղցր եւ երջանիկ խաղաղութիւնը, որին մարդուս սիրում էր դադանի համակրութեան եւ անորոշ ցանկութիւնների քաղցր ընդարմացումով է պատասխանում...

Նատալիան լսի երկայնութեամբ առաջ էր գնում արձաթափալ սօսիների երկայն ճեմնիկով. յանկարծ նրա առաջն կար. Ռուզինը. կարծես գետնից բուսաւ:

Նատալիան չիմթուց. Ռուզինը նախքան երկայն:

—Մենակ էք, հարցրեց նա:

—Այ, այդ չենք ուզում ասել, այլ այն, որ այդ նոր եւ կատարելագործուած միջոցներով միայն մեր երկրի բնակիչները չեն հարստանալ, աւելի լաւ չեն ապրել, աւելի բարեկեցիկ գրութեան չեն հասնել:

Երկրագործութիւն է, թէ այգեգործութիւն, թէ մի ուրիշ աշխատութիւն, որ ծառայում է երկրի մշակութեան, հետեւաբար եւ այդ երկրի բնակիչների բարօրութեան, դրանց վրայ դործ դրած ամենանորագոյն եւ գերագոյն միջոցներն իսկ ցանկացած նպատակին չեն հասնել, եթէ երկրի բնակիչները մէջ իրաւունքի եւ պարտաւորութեան, սեպհականութեան գաղափարները չիմթուած են, եթէ ոչ թէ լաղթող է հանդիսանում իրաւունքի վրայ:

Ինչ օգուտ կարող են բերել երկրագործութեան ամենանորագոյն մեքենաները եւ երկրի կաւտուրայի, մշակութեան վրայ դործ դրած միջոցները, եթէ, օրինակ, ջրի բաշխումը կանոնաւորուած չէ եւ մի կաւտածառէ կարող է միանգամից բազմաթիւ երկրագործ ժողովրդին զրկել ջրից:

Ինչ կարող են օգնել երկրագործ գիւղացիներին բերել հողը եւ երկրագործական նորագոյն գործիքները, եթէ նա անդադար վէճի մէջ է, եւ իրաւունք ձեռք բերելու համար օրերով, շաբաթներով պէտք է անցնի:

—Այո, մենակ եմ, պատասխանեց Նատալիան.—սակայն մի վայրկեանով միայն դուրս եկաւ... ժամանակ է վերադառնալու:

—Նա ձեզ կ'ուղեկցի:

Եւ սկսաւ նրա հետ կողք կողքի դնալ:

—Կարծես թէ տխուր էք, ասաց նա:

—Ե՛րբ... եւ էլ միեւնոյն ուզում էի ձեզ ասել:

—Կարելի է... երբեմն պատահում է ինձ: Դա ինձ առաւել ներքին է՝ քան ձեզ:

—Ինչի՞ մէջ կարծում էք, որ ես ամենին պատահաւ չունիմ արեւել:

—Ձեր տարիքում պէ՞տք է կենալ վայրկի միայն:

Նատալիան մի քանի քալ լուռ անցնում էր:

—Դիմիտրի Նիկողայիչ, ասաց նա:

—Ինչ է:

—Յիշում էք... երեկուց ձեր համեմատութիւնը... յիշում էք... կաղնու մասին:

—Յիշում եմ, այո: Յիշում:

Նատալիան դադարաւոր Ռուզինին նայեց:

—Ինչի՞ չուր... Ինչ էլք ուզում ասել այդ համեմատութեամբ:

Ռուզինը գլուխը կաշի գցեց եւ աչքերն ուղղեց դէպի հեռուն:

—Նատալիա Ալեքսանդր, ասաց իրեն յատուկ զգուշաւ եւ խորհրդաւոր արտայայտութեամբ, որից լուրը միշտ ստիպում էր այնպէս կարծելու, թէ նա իւր սրտում հաւաքուածի գիտատեսիրորդ մասն անգամ չէ արտայայտել:—Նատալիա Ալեքսանդր, դուք արդէն պէտք է նկատած լինիք. ես

մար օրերով, շաբաթներով պէտք է իւր գութանը թողած հեռու տեղեր թափառեւ եւ ունեցած չունեցածը ձեռքից գնաց:

Ինչ օգուտ ամենալաւ մշակուած այգու եւ լաւ հասած ցորենի արտից, երբ նեղ դրացին անխղճաբար այգու օրթներն է փչացնում, կտրատում եւ արտն է կրակ տալիս...

Մենք արտեղ մի երկու օրինակ ենք բերում, իսկ ընթերցողը ինքը շատ շատերը կարող է թուել:

Բաւական չէ աւելնալ երկրի բնակիչների բարօրութեան համար, երբ հողը բերել է եւ նրան մշակելու համար նորագոյն միջոցներ են գործ դնում: Ուրիշ շատ եւ շատ պայմանների կան, որոնց գոյութիւնը եւ գործադրութիւնը միայն կարող են աշխատող, իւր քրտինքով իւր ապրուստը հողացող երկրագործ գիւղացուն բարւոք վիճակի հասցնել:

Եւ այդ պայմաններից գլխաւորն այն է, որ ոյժի մօտ իրաւունքը չնշուի եւ արդարութիւնը խոտութեամբ եւ ազատ գործ դնուի:

Նոր-Կար-ի մէջ հրատարակել ենք Կահարուից եւ Խիւ-Վարաքի-լից թեր եւ գէտ գրութիւններ: Կահարուից Գիւղացին գտնագտնում էր ու փոստերով ապացուցանում էր, որ խիւ-վարաքի-լիցիների տոււարը ազատ մանում է

Կահարուի արտերն ու մարգագետինները եւ արածում, ոչնչացնում է ցանքերը:

Այդ անօրինութեան դէմ, որ սովորական է դարձել, Գիւղացին բողբոջում է եւ գրութեամբ ու ճնշում զահարուցիների համար արգարութիւն է պահանջում: Դրա դէմ խիւ-վարաքի-լիցիներին աշխատում է պաշտպանել միւս թղթակիցը:

Մենք բոլոր գիւղացիների, ուրեմն եւ զահարուիցիներին եւ խիւ-վարաքի-լիցիներին էլ հաւատարմութեամբ ենք ցանկանում եւ հաւատարմապէս էլ պարտաւորում ենք անխտիր բոլոր գիւղացիների շահերը եւ արդար պահանջները պաշտպանելու:

Հենց դրա համար իսկ վրդոված ենք խիւ-վարաքի-լիցիների գրադական վարմունքից, որ ոյժի իրաւունքի տեղ գործ դնելով՝ առանց խղճահարուելու զահարուցիների արկւն, քրտինք աշխատանքը ոչնչացնում են եւ այդ բոլորութեամբ գրացիների սեփականութեանը տիրանում եւ նրանց թշուառութեան պատճառ դառնում:

Մեր հաւաքած տեղեկութիւնների վրայ հիմնուած, չենք տարակուսում, որ մեծ խիւ-վարաքի-լիցիներն իրենց ոյժի վրայ հիմնուած վնասում են անպատիժ փոքր, աւելի թույլ Կահարուին:

ցեց ուսերը... և երբ ինձ համար չէ, ես... արժանի չեմ նրան. սիրող կինն իրաւունք ունի ազամարդից պահանջելու, որ լիովին նուիրուի իրեն, իսկ ես՝ չեմ կարող այլ եւս ամբողջապէս անձնատուր լինել: Բայց այդ, դուք գաղտնիքները իրենց քանն է. իսկ ես ձեռքացել եմ արդէն:

Ռուզինը պիտի կարողանաւ ուրիշների խելքը ման բերել: Եւ չորհրդակալ կը լինի, եթէ ես իմ խելքս կարողանամ գլխիս պահել:

—Հասկանում եմ, ասաց Նատալիան, ոյժ որ բարձր նպատակների է ձգտում, նա չպէտք է այլ եւս իւր մասին մտածէ, բայց միթէ այդպիսի մարդուն դնահատելու. բնականաբար չունի կինը. բնականաբար, ինձ թուում է, որ աւելի չուտ կինն երես կրգործնէ եստեսից... Բոլոր երկրատարները, այդ պատանիները ձեր խօսքով կատարներ են եւ միայն իրենցով են պարագած—նոյն իսկ երբ սիրում են: Հաւատացէք, կինը ոչ միայն անձնագոյնութիւնը գիտէ գնահատել, այլ եւ նոյն իսկ ինքն բնականաբար է անձնագոյնութեան:

Նատալիայի այտերը թեթեւակի չաւաղունցին եւ աչքերը վայրատակեցան: Նա կրէք անցնել Ռուզինի հետ ծանոթանալու այսպիսի վրում եւ երկար խօսք չէր ասել:

—Կնոջ կողման մասին իմ կարծիքս շատ անգամ էր լսել, ներդաւմիտ ժպիտով պատասխանեց Ռուզինը.—արդէն գիտեք, որ իմ կարծիքով միայն Յովհաննա-դ'Արկը կարող էր Ֆրանսիան փրկել... բայց բանն այդ չէ. ես ձեր մասին էի ուզում խօսել: Դուք կենալիս սեմքում էք կանգնած... ձեր ապագայի

Չարմանալի երևույթ. եթէ գիւ-
ղացին գիւղացու աշխատանքը չէ-
ինսպում, նրա իրաւունքը բռնա-
բարութեմ է, ինչ իրաւունք ունի
չաճամով քաղաքացուց, վաշխա-
ուելից գանգատուելու, որոնք նը-
րան հարստահարում են:

Պէտք է որ այդ անօրինութեան
վերջ տրուի:

Ինչ երկրագործութիւն, ինչ
կուլտուրա և ինչ առաջադիմու-
թիւն կարելի է սպասել այնտեղ,
որտեղ իրաւունքի մասին գաղա-
փարն այնքան շփոթուած է, որ
մէկ գիւղ մշակում, ցանում և
հերկում է հայր, միւս գիւղն ու-
նչացնում է այդ անպատիւ:

Գահարուելիները չպէտք է
վհատուեն և երկիւղ կրեն թէ
Խիւճարաբլիսում «հարուստ քեօթի-
վաներ» կան և ամեն բան ծածկել
գիտեն, պէտք է գանգատ սկսեն,
եթէ այլ կերպ Խիւճարաբլիսցիները
խելքի չեն գալ և խղճի ձողնը
նրանց մէջ չի զարթնի:

Առանց իրաւունքի և պարտա-
ճանաչութեան երկրագործ ժողո-
վուրդը իւր բերրի հողերով չի
կարող բարեկեցութեան մէջ լինել:

Ք Ր Ո Ն Ի Կ Ո Ն

ՎԵՆՆԱՅԻՑ մեզ գրում են, որ այն-
տեղ մեծ պատրաստութիւններ են տես-
նում Վեհափառ Սաթուղիկոսին բնու-
նելու համար:

Նորին Վեհափառութիւնը թրիխոսի
վրայով ուղևորուելով Վեննա կղզին
մինչև յուլիսի 20—30-ը հաշուած է,
որ օդոստանի 5—10-ին Նորին Վեհա-
փառութիւնը թիֆլիսում կըլինի, եթէ
ճանապարհին տուլի երկար մնալու չը-
բարեհաճի: Նորին Վեհափառութեան
հետ կըլինի և Նրաւաղմի լուսարա-
պակտ գեր. Սահակ եպիսկոպոս Խա-
պայանը:

Այս հանգամանքը ընդհանուր ուրա-
խութիւն է պատճառել գաղթական

մասին խօսելը և՛ բերկրալի է և՛ օդու-
կար... Լսեցէք. արդէն դիտէք, որ եւ
ձեր բարեկամն եւ և ազգակցի պէս
էլ համարեա հետաքրքրուած եմ ձեր
վիճակով... Ուստի յուսամ որ ան-
համեստութիւն չէք համարել հարցս.
հարցս ասացէք, մինչև այսօր բոլորովին
հանգիստ է ձեր սիրտը:

Նատալիան ամբողջապէս յուզուց և
սինչ չպատասխանեց: Ռուզիկը կանգ
առաւ, Նատալիան նոյնպէս:

—Զեք նեղանում հարցրեց, հարցրեց
Ռուզիկը:

—Ո՛հ, ասաց նա.—բայց ես ամենին
չէի սպասում:

—Սակայն, շարունակեց Ռուզիկը.—
դուք կարող էք ինչ չպատասխանել էլ:
Ձեր բարեկամն արդէն յայտնի է ինձ:
Նատալիան համարեա երկիւղով նը-
րան նայեց:

—Այո, այո, դիտեմ ով է դիւր գա-
լիս ձեռք և ու պէտք է ասեմ, որ ա-
ւելի լաւ բնորոշութիւն չէիք կարող ա-
նիլ. նա պատուական մարդ է և կարող
է ձեզ դնահատել, կեանքը նրան դեռ
չէ մաշիլ — նա անկեղծ է և հողով
պարզ... Նա ձեզ կըրարգործարացնէ:

—Ո՛ւմ մասին էք խօսում Գիւրգիսի
Նիկողայի:

—Իրեն թէ չգիտէր ում մասին եմ
խօսում. ի հարկէ Վալընցիկի: Ինչ է,
ուղիղ չէ ասածս:

Նատալիան մի փոքր չուռ եկաւ Ռու-
զիկից. նա բոլորովին չփոթուց:

—Միթէ նա ձեզ չէ սիրում, ինչ էք
ասում. նա բոլորովին իւր աչքերը ձե-
ռանից չէ հեռացնում և ձեր իւրաքան-
չիւր շարժումն էլ գիտում է և վերջա-
պէս, կարելի է միթէ սէրը թաղցնել:

Նատալիան մի փոքր չուռ եկաւ Ռու-
զիկից. նա բոլորովին չփոթուց:

—Միթէ նա ձեզ չէ սիրում, ինչ էք
ասում. նա բոլորովին իւր աչքերը ձե-
ռանից չէ հեռացնում և ձեր իւրաքան-
չիւր շարժումն էլ գիտում է և վերջա-
պէս, կարելի է միթէ սէրը թաղցնել:

Նատալիան մի փոքր չուռ եկաւ Ռու-
զիկից. նա բոլորովին չփոթուց:

—Միթէ նա ձեզ չէ սիրում, ինչ էք
ասում. նա բոլորովին իւր աչքերը ձե-
ռանից չէ հեռացնում և ձեր իւրաքան-
չիւր շարժումն էլ գիտում է և վերջա-
պէս, կարելի է միթէ սէրը թաղցնել:

Նատալիան մի փոքր չուռ եկաւ Ռու-
զիկից. նա բոլորովին չփոթուց:

—Միթէ նա ձեզ չէ սիրում, ինչ էք
ասում. նա բոլորովին իւր աչքերը ձե-
ռանից չէ հեռացնում և ձեր իւրաքան-
չիւր շարժումն էլ գիտում է և վերջա-
պէս, կարելի է միթէ սէրը թաղցնել:

հայերին, մանաւանդ, որ գեր. Սահակ
եպիսկոպոսը, որին ազգն արդէն ճա-
նաչում է, զալիս է Վեհափառ Սաթու-
ղիկոսի յատուկ ցանկութեամբ:

Յուլիսի 9-ին, ուրբաթ երկուցեան
Բաղուից եկող գնացքով թիֆլիս ժա-
մանց Աստալիանի թիւի առաջնորդ
գեր. Գէորգ եպիսկոպոս Սուրենեանցը:
Թէպէտև վերջին ժամուն իմացուե-
ցաւ Նորին Սրբազնութեան Բաղուից
թիֆլիս ուղևորուելու լուրը, բայց և
այնպէս բնորոշ հասարակութեան ներ-
կայացուցիչները շատերը չտապել էին
երկաթուղու կայարանը Նորին Սրբազ-
նութեանը դիմարեւելու համար:

Յուլիսի 6-ին, երեքշաբթի երկուցեան
քաղաքի մօտիկ Միրանաւոր կոչուած
ուխտատեղում կատարուած մի յոյժ
քառմանի ղեկավար անգլիական լրագրի-
նը պատմուած են պատմում:

Երկուցեան այս է:
Մի ինչ որ պատրաստանքի ցոյց տուող
չըմօլիկ եկեղեցին գրեթէ դարձակ
ժամանակը մտնում է ներս և պատ-
կենները և այլն վայր ձգելով սկսում է
ամենայնպէս խօսքեր ասել, կրօնի և
հասարակ դէմ: Ականատեսները չարա-
ցած և աղաւթ աղմուկ են բարձրաց-
նում. դրսից ժողովուրդը ներս է խոր-
նում և լսում խեղադարձ խօսքերը:
Այդտեղ կատարուած է լինելի դատարա-
նը. կատարած ամբիւնի ձեռքից թշուա-
ռակներն ոտովկանները կիսամուռ ազա-
տում և կուրքի մէջ ձգում ու տանում
են ոտովկանները:

Հերբէր չէր, որ թիֆլիսի բնակիչները
շատերը ստիպուած էին հազար ու մի
նեղութիւններով, խղիւղ-աղաչանքով
ջուր բերել տալ քաղաքային վարչու-
թեան նշանակած կատարողաբունապետ
Յրկիւրիին, այժմ էլ քաղաքային վար-
չութիւնը ի գիտութիւն հասարակու-
թեան յայտնում է, որ Աւստրալիում,
Յրմուղի չորեկաթմաների յանձն-
նալուն պատճառով, թիֆլիսի բնակիչ-
ները ազատ են Քուրց ջուր վերցնել
գործածութեան համար: Ներք քաղա-
քային վարչութիւնը կարծում է, որ
Քուրց վերջին օրերս կըլինայէ քաղա-
քայիններին և մաքուր ջուր կըմատակա-
րարէ նրանց:

Եւ նոյն իսկ ինքները էլ բարեհաճ չէք
դէպի նա: Ուրքան կարողացայ նկատել,
նա ձեր մօրն էլ է դիւր գալիս... Ձեր
ընտրութիւնը...

—Գիտիմի Նիկողայի, ընդհանուր նը-
րան Նատալիան չփոթուց ձեռք
մօտակայ թուփին մեկնելով.—ես չա-
փազանց դժուարանում եմ, ճշմարիտ,
այս մասին խօսելու. բայց հաւատա-
ցնում եմ ձեզ... դուք սխալուած էք:

—Ասալում եմ, կըլինեց Ռուզիկը...
ձեռք է, թէ և վարդը չէ որ ծանօ-
թացիլ եմ ձեզ հետ, բայց արդէն շատ
լաւ եմ ճանաչում ձեզ, Ինչ է նշանա-
կում ուրեմն այդ փոփոխութիւնը, որ
ես տեսնում եմ, այո, պարզ տեսնում
եմ ձեր մէջ: Միթէ դուք էլ ինչ այն էր,
ինչ որ վից ամիս առաջ էի տեսել
ձեզ... Ո՛հ, Նատալիա Ալեքսանդր, ձեր
սիրտը խաղաղ չէ:

—Շատ կարելի է, հայիւ լսելի ձայ-
նով պատասխանեց Նատալիան.—բայց
և այնպէս դուք սխալուած էք:

—Ինչպէս թէ սխալուած եմ, հարցրեց
Ռուզիկը:

—Թողէք, մի հարցնէք ինձ, պտտա-
խանց Նատալիան և արագաբայլ դէ-
պի տուն ուղևորեց:

Նոյն իսկ իրեն սարսափեցնում էր,
ինչ որ յանկարծ գրացիլ էր նա իւր մէջ,
Ռուզիկը հասաւ նրա հետից և կանո-
նացրեց:

—Նատալիա Ալեքսանդր, ասաց
նա.—այս խօսակցութիւնը չէ կարող
սպալէս վերջանալ. դա մեծ նշանակու-
թիւն ունի և ինձ համար... Ինչպէս
հասկանում ձեր ասածը:

—Թողէք ինձ, կըլինեց Նատալիան:
—Ի սէր Աստուծոյ, Նատալիա Ալեք-

Վաթաների վերանորոգութիւնը չորս
օր կըտանէ, Ուրեմն չորս օր ջրի սով է
լինելու. և քաղաքայինները, եթէ ուղին,
կարող են Քուրց ջուր վերցնել բացի
Մուշապիկի և Օրսերկատուրայի մօ-
տերքից, նաև Մաղաթեան կղզու հիւ-
սիտային կողմից և Գուրիկի բաղնիսի
մօտից:

Չնայելով որ թիֆլիսի Սալ կոչուած
մասը քաղաքի ամենաբանուկ մասերից
մէկն է, բայց և այնպէս մի ձիաքաշի
Անանուն ընկերութիւնը չէ բարեհա-
ճում գոնէ գիշերուայ մինչև ժամը 11—
12 վաղունքը բանեցնել, երևի վախե-
նալով, թէ մի գուցէ ժողովուրդը յար-
մարութիւն ունենայ հեշտութեամբ տուն
վերադառնալու: Մինչդեռ Աւստրալի-
ոյ վրայ բանող Ղոզդանեան և ընկ.
ձիաքաշն ամեն կողմից աշխատում
է դիւրութիւն տալ հասարակութեան:

Այդ գծի վրայ բանող վաղունքներն աւե-
լի հանդիսա են, յարմար, ծառայողնե-
րը քաղաքավարի, վաղունքների ընթաց-
քը ամենախիստ կոնստանտութեամբ
ճշդուած: Բացի այդ՝ այդ գծի վերջին
վաղունք գիշերուայ 11¹/₂-ին է հեռա-
նում Վարանդիկ արձանի մօտից: Ինչ
կըլինէր, որ Անանուն ընկերութիւնը
փոքր ինչ օրինակ առնէր դրանից:

Բազուի նաւատերերին յայտնել են,
որ Պարսկաստանի ուսաց դեսպանը
թոյլտուութիւն է ստացել, որ Վասպից
ծովի վրայ բանող ջրոր նաւերը կարողնէ
Աստալայի, Մեշեդիների և Գիւսիկի նաւ-
ահանգիստներում իրենց բեռները նա-
ւերը բաւալ կամ դատարկել առանց
սակայն դրա համար լրացուցիչ տուրք
վճարելու պարտից պաշտօնեաներին կամ
կատարողներին: Սակայն դեսպանը
միևնոյն ժամանակ, «Kac»-ի ասելով,
ցանկութիւն է յայտնել, որ նաւերը
բարձրու և դատարկելու համար ծա-
ռայողներին սեղանական պարսիկներից
վերցնեն:

Թիֆլիսի Մետեխի բանտում կալա-
նաւորների աշխատութեան համար լուա-
ցարարութեան արհեստանոց է բացուած:
Այդտեղ ընդունում են լուսնալու, մար-
բիւր չորեր, սպիտակեղէններ և յա-
տուկ, ամսական 25 բուրլով վարձուած

սէնեան:
Ռուզիկին դէմքը խռովութիւն էր ար-
տայապառում: Նա դեղնեց:

—Ի՞նչ ամեն բան հասկանում էք.
դուք պէտք է ինձ էլ հասկանալ, ա-
սաց Նատալիան, խից իւր ձեռն և ա-
ռանց հոտը նայելու հեռացաւ դնաց:

—Մի խօսք միայն, կանչեց նրա և-
տեղից Ռուզիկը:
Նատալիան կանգնեց՝ բայց հոտը
չըրարու:

—Ի՞նչ ինձ հարցրեք, թէ ինչ էի ա-
ղում հասկացնել երկուայ համեմատու-
թեամբ: Գիտեցք ուրեմն, չեմ ուզում
ձեզ խաբար: Նա խօսում էի իմ լաւ ճա-
նալի և ձեր մասին:

—Ինչ, իմ մասին:

—Այո, ձեր մասին: Կըլնում եմ, ես
չեմ ուզում ձեզ խաբար... Ի՞նչ պիտի
արդէն գիտէք, թէ ինչ զգացմունքի,
ինչ նոր զգացմունքի մասին էի խօսում
այն ժամանակ... Մինչև օրս ես չէի
էլ վստահանում...:

Նատալիան յանկարծ երեսը ծածկեց
ձեռներով և դէպի տուն վազեց:

Նա այնպէս էր յուզուել Ռուզիկի
հետ ունեցած խօսակցութեան անաղա-
սելի վաղճանից, որ մինչև անգամ Վո-
լընցիկ մօտից անցաւ դնաց և չնկա-
տեց նրան:

Վոլընցիկը թիկն տուած ծառի,
կանգնել էր անշարժ: Մի քառորդ ժա-
մ առաջ նա Գարիա Միլապոլիտայի մօտ
եկած լինելով, նրան պատահել էր ըն-
կերեսարանում և մի երկու խօսք ասե-
լուց յետոյ, անկախօք ինչպիսի հեռա-
ցիլ և դուրս էր եկել Նատալիային ու-
րոնելու: Սիրահարուած մարդու յատուկ
զգացողութեամբ առաջնորդուած, նա

կնոջ վերահսկողութեամբ լուաքը պը-
րատուելով, կախաւորների միջոցով
զարկում են իրենց սէրիւրին:

Ներքին գործերի մինիստրութիւնը
Վոլկանի բոլոր նահանգապետներին ա-
ռաջարկել է կողմից այն հրէաների ցո-
ցակը, որոնց կարելի է երկրում թող-
նել նրանց՝ արհեստներով պարաստիլու
պատճառով, երկրում հաստատուելու բը-
նակութիւն հաստատուելու կամ մի այլ
յարգելի պատճառով:

Թիֆլիսի քաղաքային 10-րդ մասում,
Պրոկոպիկի գիւնդարական պահեստի
մօտերքը, թիֆլիսի բնակիչներից տմար,
առանց պատշաճաւոր թոյլտուութեան,
իրենց համար սկսել են տներ շինել:
Վարդապետած է այդ ձեռնարկութեան
արդեւը լինել:

Յուլիսի 7-ին մի վրայի Սաղում Վուր
գետում մի զոյգ ձի լողացնելիս ըն-
կաւ ջրի հոսանքի մէջ և խեղդուեց մի
ձիւ հետ. միւս ձին ինքը դուրս եկաւ:
Սօս օրերս էլ մի գիւնդար գրազով ու-
ղում է Քուրց երկու անգամ անց կե-
նալ առանց՝ հանդատանալու: Կողովով
գետն անցնում է և վերադարձին խեղդ-
ւած:

ՇՈՒՇՈՒՅ.—Թիւմանի գալուցի հոգա-
բարձութեան մասին պատուական Վոր-
Դար-ին քանիցս դրել են Ապօրինի
կերպով ձերկու դարի գալուցի կառա-
վարը հոգաբարձու յայտնել է առաջ-
նորդին, որ ծառայութեամբ փոխադը-
ւում է Բաղու: Ինչ պէտք է լինի դըր-
բոցի դուր թիւնը. երբ հողաբարձուները
և նրանց կանգիտանները չեն մասնա-
ցում, իսկ նոր բնարութիւն չի կարող
լինել, որովհետեւ դրա համար Վեհ. Վա-
թուղիկոսի հրամանն է հարկաւոր Վեր-
ջապէս եթէ այդ հողաբարձուն կոնսիս-
տորին կամ առաջնորդին յանձնի ինչ որ
կայ, ինչպէս պէտք է քննուին հաշիւ-
ները:

ՇՈՒՇՈՒՅ.—Յուլիսի 1-ին, պ. Ն.
Խաղաղամիջոցների թաղանթական դահլի-
ճում տեղից Ա. Վոստանդանցը, Խա-
լիա գնալուց առաջ, կոնցերտ տուաւ:
—Յուլիսի 10-ին էլ թատերասէրների

ուղղակի մտաւ պարտեզ, պատահեց
նրան և վրայ հասաւ հենց այն բողիկին,
երբ Նատալիան իւր ձեռք խից առաւ:
Ռուզիկի ձեռները: Վոլընցիկի աչքը
մուծ կոխեց: Աչքով Նատալիային ճա-
նապարհ գցելուց յետոյ, հեռացաւ ծա-
ռից և մի երկու քայլ առաջ արաւ.—ինքն
էլ չիմանալով թէ ո՞ր և ինչի էր գնում:
Ռուզիկը Վոլընցիկին հաւատարմութեան
յետոյ միայն նկատեց նրան: Նրան
էլ միմիանց աչքի նայեցին, ողջունե-
ցին և լուռ ու մունջ հեռացան:

Սա այսպէս չէ կարող վերջանալ
մտածելին երկուսն էլ:
Վոլընցիկը հեռացաւ և պարտեզի
ամենամայրը դնաց, Նա նոյնպէս և
դառնութիւն էր գզում. իսկ սրտին
կարծես քար նստած լինէր և արեւը
ժամանակ առ ժամանակ չարութեամբ
զարկում էր վրէ: Անձերը սկսաւ կրկին
նմալ:

Ռուզիկը վերադարձաւ իւր սենեակը:
Նա էլ հանդիտել էր փոթորիկ պէս պտոյտ
էին անում նրա մօրերը: Ռ.՝ ամսա
չէր չփոթիլ երկաթապար, ազնիւ հոգու
անսպասելի, դիւրահասան մերձաւորու-
թիւնը:

Ճաշի միջոցին, ամեն բան էլ մի
սենակ անաղաղ էր դուրս գալիս: Նա-
տալիան բոլորովին ղոյնը թուած, հա-
ղիւ էր անթուի վրայ նստել և աչքերը չէր
բարձրացնում: Վոլընցիկը, ըստ սովոր-
ականին նստել էր նրա մօտ և երբե-
մըն-երբեմն ակամայ մի երկու խօսք
ասում նրան: Այնպէս էր պատահել,
որ այդ օրը Պրեդաստին էլ էր Գարիա
Միլապոլիտայի ճաշին եկել: Ամենից ա-
ւելի նա էր ճաշի վրայ խօսուրդ: Ի մի-
ջի այնոյ նա սկսաւ ապապացուցանել:

Ռուզիկը հողորդում է հետեւեալը.
—Հողերը Սրբաւնձանց Սրբազա-
նի չորս եղբայր շարժուա մէջ հետե-
ւեալ գիւր մատուցին Ամեն. Ս. Պատ-
րիալը Հօր, որով կը յայտնեն իրենց
կամքն՝ իրենց Դեր. եղբոր կտակը դուր-

որ ինչպէս չենն՝ այնպէս էլ մարդ-
կանց կարելի է բաժանել պոչաւների
և սրջաւորների: Մարդիկ կան, ասում
էր նա,—որ մօրթնանալ պոչաւ են, և
կան՝ որոնք իրենց են իրենց պոչաւա-
թեան պատճառը: Մանր է պոչաւների
վիճակը. ոչինչ չէ անողում նրանց՝
նրանք չունեն ինքնավաստակութիւն:
Իսկ բաղաւոր է նա—ով որ երկայն և
թաւ պոչ՝ ունի Նա գուցէ սրջաւորի էլ
վատ է և սկար, բայց վատաւ է իւր
վրայ. բաւական է որ իւր սրջը պար-
զէ—բոլորն էլ կըրարարհանան նրանով:
Բայց տեսէք ինչ է զարմանալին. հա-
մաձայնեցէք, որ պոչը մարմնի ամե-
նաւաստութեան մասն է. ինչի է պէտք
պոչը. բայց ամեն զք էլ մեր արժանի-
քը մեր պոչովն է չափում:

—Եւ, ակալացից նա հօգոց հանե-
լով,—պոչաւների թուումն եմ և որ ա-
ւելի ցուալին է, ես իմ ձեռնով կարե-
ցի իմ պոչս:

—Այսինքն, դուք ուզում էք ասել
այն, անհոգութեամբ նկատեց Ռուզի-
կը.—որը ասակայն ձեզանից շատ առաջ
լա—Ռուզիկոսն էր ասել. — դու քեզ
հաւատա—կուրիչներն էլ քեզ կըհաւա-
տան: Ել չեմ հասկանում, թէ ինչ հարկ
կար այստեղ պոչ խառնել:

—Թողէք.— խառնելու համար նկատեց
Վոլընցիկը և նրա աչքերը վաշխա-
կեցին: Թողէք, որ ամեն մարդ իւր միտքն
ուզածին պէս յայտնէ... Բունտակա-
թեան վրայ են խօսում... Իմ կարծի-
քովս, խիցից կոչուած մարդկանց բը-
նակութիւնները վատը չկայ... Գրողը

համարեցի կանգնել մի քանի պահապան
որ կենտրոն վրայ, որոնց, յոյս ունիմ,
չենք հանդիպել միս, հասարակ մեջ,
Գուցե և հ. Գալեմբարեանը հետու է
պատկան հայեացքներով մեր կենտրոն
երևույթները լուսարանելու ձգտումով և
միայն խաբուած է։ Այդ արգէն ուղ-
ղելի է։

Թիֆլիս.

Յ. ճաղարեղեկանց.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՆԻԿԱՐԱԳՈՒՍ. — Միջին Ամերիկայում
է գտնուում այս պետութիւնը։ Թէև բա-
ական ժամանակ է, որ յեղափոխու-
թիւն է ծագել այդտեղ, էլ չարունակ-
ւում է դարձնելու Բայց յեղափոխութիւ-
նը մի այսպիսի չնչին պատճառով է ա-
ռաջացել։ Նիկարագուան մի ժամանակ
մամուլի կատարելաւ ազատութիւն էր
վայելում։ Ազատախոսներն օգուտ քա-
ղեցին այդ հանգամանքից որպէս զի
նախագահ Սակապայի դէմ արշաւանք
սկսեին։ Բայց յարձակումներն ուղղուած
էին զիւստակապէս նրա ընտանիքի, մա-
նուաւոր կնոջ դէմ։ Սակապայն ուշա-
գրութիւն էր դարձնում այդ բանի
վրայ, բայց յանկարծ Սակապի զայրոյ-
թը շարժուեց, երբ մի լրագիր լուր
տպեց, թէ նախագահը իւր կինը վեր-
ցրել է Լիօնում մի յայտնի տնից, ուր
տանն ինչ կարելի է գտնել բացի բա-
րոյականութիւնից։ Սակապայն սաստիկ
բարկացաւ, զրգարալի թերթը խափա-
նեց և մամուլի ազատութիւնն էլ վեր-
ջացրեց։

Այն ժամանակ արատամիտները վրձ-
ուում են վերջ դնել նրա կենսին և
վարձու մարդ են բռնում նրան սպա-
նելու համար։ Սակապ Սակապայն էլ
զրոյէ էր, որովհետև շատ լաւ ճանաչում
էր իւր երկրացիների բնաւորութիւնը։
Չարագործին բռնում են և նա խոստո-
ւանում է իւր մեղքն ու իրեն վարձող-
ներին մատուում։ Չերբաւարում են դա-
ւաճաններին և աքսորի դատաւար-
տում։ Այն միջոցին, որ դատաւար-
աւաններին երկաթուղու կայարանն
էին ուղարկում, մի զինուոր հրացանի
կոթով խփելով սպանում է Լակայա ու-
նուով մէկին։ Լակայան միլիօնէր և
քաղաքի յայտնի անձերից մէկն էր։
Այդ սպանութիւնը մեծ աղմուկ է հա-
նում հասարակութեան մէջ։ Գրեթէ ան-
յի ժողովուրդը, ուր տեղի է ունենում
դէպքը, օտի է վանդում և փորձում է
կարանաւորներին սպանել։ Նիկարա-
գուայում մի օրէնք կայ, որով զինու-
որին իրաւունք տրուում ծառայութիւնից
վախճելու, եթէ ամեն առաւօտ իւր
ռոճիկը չի ստանար։ Ահա նախագահն
էլ սրպէս զի զինուորներին ու սպանե-
լին իւր կողմն ունենալ, իւր պատա-
խանաւորութեամբ փոխառութիւն է ա-
նում և դրանով նրանց ռոճիկը վճա-
րում։ Ահա այդ ապօրինի դրոճը յիշա-
փոխութեան համար զիւստուր առիթը
եղաւ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Լիւրջերս Պարիզում տեղի ունե-
ցող անկարգութիւնները պատճառ են
դարձել դատաւերում և անկարգու-
թիւնները պատրաստութիւն տեսնելու
Լիւնում սցիւսիստներն իրենց կուսա-
կիցներին հրաւեր են կարգադրել պա-
տաս դառնել իրենց իրաւունքները
պաշտպանելու։ Միևնույն րոնք պատա-
կ է նաև Տուլուզում։ Ս. Սկենդինում
մեծ ժողով էր կազմուած ամեն կա-
սակցութիւններից։

— Գերմանիայի գաղնակցական խոր-
հուրդը ծրագիր է կազմում զինուորա-
կան օրինագծով պահանջուած ծախսե-
րը ծածկելու համար փոխառութիւն
անել։

— Չուլային ֆրանսիական կառավա-
րութիւնը պատուով լեզիոնի-սպայական
խաչ է շնորհում։

— Գերմանական զինուորական օրի-
նագիւծն ընդունելով ծախսերն էլ ա-
ւելացել են. պահանջուած է 71,200,000
մարկ, որից 23 միլիօնը մշակման, իսկ
48 միլիօնը միանում։

— Սեպտեմբերին Ելլաւ Լոթարին-
գիայում զինմանական կայսրը զորո-
հանդէս է կատարելու։

— Սեպտեմբերի սկզբին Հոլմում մի-
ջազգային բժշկական կոնգրէս է կազ-
մուելու, որին մասնակցելու 23 պետու-
թիւն համաձայնութիւն է յայտնել։ Ան-
դամները թիւը 3000-ի է հասնում։

— Նիկարագուան իւրերիւր Կ. Պոլսն է
նկեր. նա մտադիր է այցելելու նաև եւ-
րոպական միւս մայրաքաղաքները։ Ա-
սում են, որ Անգլիան հակառակ է այդ
մտադրութեան և վենետիկում կամ Բեյ-
րութում նրան զգալ կըտան, որ իւր ցան-
կութիւնները շատ համարձակ են։

— Բելգիայում պատրաստութիւններ
են տեսնում Չերնոգորիայի իշխան Նի-
կոլային ընդունելու համար։ Ասում են,
թէ Սերբիայի թագաւոր Ալեքսանդրը
մտադիր է Չերնոգորիայի իշխանի աղ-
ջկայ հետ ամուսնանալու։

— Շուտով սերբ-ռուսական առևտրա-
կան դաշնագիր է ստորագրուելու, որով
փոխադարձ գիւղում են անում մի-
մանց։

ԽԱՆԵ ԼՈՒՐԵՐ

ՆՈՐ-ԴԱՐ ԳԵՊԻ ԱՆՁՆԱԿԱՆՈՒԹԻՅԱՆ

Սերբ-ռուս. — Երբորդ հերոսը, որ վե-
րալիստների կատարելա հակապատ-
կերն է ներկայացնում, առաջնակարգ
ինտելիգենտ դասակարգից էր։
Բանաստեղծի իւրում ունեցող Հերման
Սոսէյ, որ մի կտրուածաբանով կրտսեր
որդին էր, սովորել էր համարադարձում,
ճանապարհորդել էր Ներսիսայի մայր
ցամաքի շատ կողմերը և մի տարի էր
որ ամուսնացել էր։ Անձնապատկու-
թեան արդէպիւր զէպրից հրեք ամիս
առաջ վարձել էր Անգլիայի հարաւ-
րեկիսան մասում Վենտերբերի մօտ մի
հրաշալի դղիակ, ուր չուտով կէս շաբա-
թ 20-ամեայ կիներ Նրանք բոլոր ժամա-
նակը միմիայն չէին հետաքննում, և
այնքան անձնատուր էին եղել մէկ մե-
կու, որ չէին իմանում թէ ինչպէս է
անցնում ժամանակը։ Նրանք կարծիս
նոր սիրահարուածները իրենքին յերկու-
սականքը սովորաբար կինը նուազում
էր դաշնամուրի վրայ վազները օտիկ-
ները կտորներ, իսկ ամուսնի՝ բանաս-
տեղծ Հերմանը կարգում էր իւր սեղ-
հական բանաստեղծութիւնները։
Մի առաւօտ հարեանները նրանց
մեռած գտան՝ միմիայն ամիս դիպա-
խառնում։ Սկզբին վրայ, անձնապա-
տի ձեռքից ընկած արքանականի մօտ,
գրած էր մի մեծ ու ստուր ծրագր հե-
տեւել փրատաւորութեամբ, Հերման Սոսե-
յից հատարակութեամբ։ Նրա երկար
բացատրութիւններ սկսում են այս
խօսքերով։

«Հասն և իններորդ դարի վերջում
Անգլիայում ահա այսպիսի մեռնում է
անդլական բանաստեղծն ու հանձնար-
նա յանգիմանում է իւր հայրենակից-
ներին, որ մտքով կայր գտնուելով չեն
ճանաչել նրա հանձնար և դատաւար-
տուել են էաւա լուրջեան։ Նա պա-
տիւմ է Անգլիային՝ վերացնելով նրա
միջից բանաստեղծութեան կենդանի
աղբիւրը, սակայն թողնում է, ապա
է Անգլիային իւր ստեղծագործութիւն-
ները։

Նա մինչև անգամ մտածում է, որ
իւր մահը կ'առիւթէ հասարակութեանն
յատ արժանոյն յարգանք մատուցանել
նրան։ Ընթե ևս դեռ կենդանի էի ինչ-
պէս միւսները, ինչ չկամեցան լսել
ճշտ կարելի է իմ մահը մի տեսակ
հետաքրքրութիւն կըյարուցանէ, և որով-
հետև հանձնարի պատրաստութիւնն է
այնպիսի առաջ յանգիման կայացանել
իւր լոյսում, իւր արժանիքը, որքան էլ
նրան ստորացնեն, թիւն և քարկոծեն,
ապա ուրեմն ես թողնում եմ իմ բա-
րը դրանցին։ Leeds Express-ի
հրատարակչին, որ կրհարգէ ձեզ
այդ ամեն, անգլիացիներ։ Նա մեռնում
եմ միայն նրա համար, որ չեմ ցանկա-
նում հոգուս ստիպել մարմնիս ծառա-
յելու, իսկ իմ կինս վճում է նայի

որովհետև նա զիտ և յարում է իմ
հանձնարը, առանց որին երկիրը նրա
համար անպատ կըլիւնէր, իսկ կեն-
քը—անյաղ ծարաւ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի

ՀԻՄՆԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱՎՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 8 յուլի. — Վազանի ու-
սումնարանական շրջանի հոգաբարձուի
օգնական Լատրշեր ուսումնարանական
դեպարտամենտի փոխ-տեսուչ է նշա-
նակուած նշանակելու, որ լուսաւո-
րութեան միջնորդութեան խորհրդի
անդամ է նշանակուած։ Պրոֆեսոր Մեն-
դելերը չուի ու կըսի զիւստուր պալա-
տի կառավարչ է նշանակուած։

Լրացիւնները հաղորդում են, որ կի-
րակնօրեայ հանգստութեան մասին քա-
ղաքային խորհուրդներից և տեղական
ուրիշ հաստատութիւններից տեղեկու-
թիւններ է հաւաքում և թէ դրանց
յետոյ ծրագիր կըկազմուի կիրակի օրը
հանգիստ պահելու մասին՝ բարձրա-
դոյն օրէնսդրական հաստատութեան
քննութեան առաջարկելու համար։

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 9 յուլի. — Պետական
կառնածներին միջնորդութեան կառա-
վարիչը ուղեւորում է Ռուսաստանի
կեդրոնական և հարաւային մասերը,
երկրագործութիւնը և դեպիւստ տը-
ղիւնաբերութեանը նայելու։

ՊԱՐԻԶ. — Բանգիւղից հաղորդում են,
որ յայտնի կերպով պատրաստութիւն-
ներ են տեսնում արքայական տան
զուրա դնալու համար, ժողովուրդը
խիստ յուզուած է. ենթադրում են, որ
արքայական տունը ձգտում է խլուում
ձեռնու, որպէս զի կարողանայ զանա-
զան պետութիւնների ծովային ոյժը
զուրա հանել։

ԼՈՒՐԵՐ. — Տանձնից հեռադրում են
Ռէյտերի ընկերութեանը, որ Բանկո-
ւում պատահած երկուութիւնների պատ-
ճառով չինաց կառավարութիւնը պա-
տուում է օգնել Սիւմին։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՂԱՋԱՆՈՒՄ Գ. Փ. ԼՈՂԿԸՐ

ՏԱԿԱՌԻ ԳՈՐԾԱՎՈՐՈՒՆԵՐ

առաջարկում է նոր ձևով չինած

ԳԻՆԻ ԵՌԱՅԵՆԼՈՐ ՎՈՐՏԱԿԱՆՆԵՐ

ՏԱԿԱՆՆԵՐ պահեստի և գինի փո-
խադրելու համար և ուրիշ ամեն
տեսակ ամաններ։
Պրէյ-կուրանտներն անմիջապէս
ուղարկում են ցանկացողներին։
Հեռագիրների համար Տացեն է
ԼՈՂԿԸՐ, ՂԱՋԱՆ.

10—1.

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի ՄԵՂ-ԲԵՐ

Խրատական գրուած՝ օճանակաւու-
թեամբ իրենց ջրային կազմուած-
քը խանգարածները համար։
Տեղ. Դ-ը 1,000-էն
ուսերէն հրատարակութիւն Գ-ը
Բ-իւր Գինն է 1 րուր.

Այս օրուաւէս գիրքը դարձնու-
թում է իւր մէջ շատ խրատներ,
թէ ինչպէս կարող են պատուել
հեռանկները վերջիշեալ ամառի վը-
նասակար հետանքներից և վերա-
կանդնել խանգարում օյժերն ու
ուսողութիւնը։ Այս գիրքը թղա-
տուած է Մոսկուայի գրաքննա-
կան կոմիտէից։

Հրատարակութեան պահեստն է
Օտտօ Ասպերգէր և Լայպցիգ (Otto
Asperger Leipzig) (Մախօւն)։
Օտտարադարձները ճանապար-
հաւորու չեն վճարում։
(Մ.) 36—1

КАКАО
БЕЗЪ МАСЛА
ВЫСШАГО КАЧЕСТВА
МИНУТНОЕ
ПРИГОТОВЛЕНИЕ
ФАБРИКИ
С.С.ИУ.и.К.
(М.) 24—24

ՏԵԼՈՐ ՊԱՐԵՆԵՆԻ
(Երգիծարան)
ԼՈՒՍԵՆԿԱՐԸ
Հրատ. Վահան Գ. ՉԱՐԿԱՐԵԱՆԻ.
Իրաւիւծ հատոյթի մի մասը որդե-
րին է պատկանում.
Գինն է 5 րուր. Ռուսիայի համար 50 րուր.
Վաճառում է Կ. Պոլսում, վ. Գ.
Չարգարեանի գրախաւաւանոց-թղ-
թախանաւանոցում, իսկ Թիֆլիսում
կենդրոնական գրախաւաւանոցում.
(Թիֆլ.) 20—11.

Սլոյին Շտարս-կապիտանի ՆԻՍԱՐԻՆԵ ՍՈՂԱՍԻՆԵԱՆՆ ՍՍ-
ՀՍՈՒՆԻ ԵՒ ՅՈՎՀԱՆԵՍ ՅԱՐՈՒԹԻՆԵԱՆՆ ԲԱՂՎԱՍԱՐԵԱՆՑ
ցաւաք սրտի ծանուցանելով առաջին իւր սիրելի մօր և երկրորդը՝
գործնչի Թիֆլիսի տոհմական պատուաւոր քաղաքահայրի
ՎԱՐՎԱՆԵ ՅՈՎՀԱՆԵՍԵԱՆԻ ՓՈԴԴԻՆԵԱՆՑԻ
մահը, խնդրում են ազգականներին և բարեկամներին շնորհ բե-
րել մատնակցելու նրա յուզարկուածութեանը իւր բնակարանից՝
Վալիկայի Սաղոմայեայ փողոցում. Ա. Տ. զէպր Կուկիւյս ու Սա-
տուածածնայ եկեղեցին, ամսիս 11-ին ժամը 9-ին ուսուցանելու։
Սմբիժքը տեղի կուեննայ սոյն ամսի 10-ին ժամը 7-ին երեկոյեան։
(449) 1—1

ՉՈՒԻ ՍԱՊՈՆ
ЯИЧНОЕ НУМЕРНОЕ
МЫЛО.
ГЛИЦЕРИНОВОЕ
ВЫСОВОЕ ЯИЧНОЕ
МЫЛО.
М.ՄԻՈՒՆԵԸԵԿ
(М.) 52—25

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Երկու սեռի անձանց համար
ՏԵՆԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՏԱՐԻ

Առևտրական Կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առևտրա-
կան կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել գործնական
ճանապարհով հմուտ հաշուապահներ։ Առևտրային ստանում են առ-
տ և տ ա տ ն ե Ր։

Աւանդելի առարկաները սրանք են՝ 1) Առևտրական Տնտեսու-
թիւն, 2) Առևտրական Քուտարանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն
(պարզ, կրկնադի և բանալի), 4) Թուտարանութիւն համբիւր վրայ,
5) Առևտրական թղթակցութիւն, 6) Առևտրական և մուրհակի կա-
նոնադրութիւն և 7) գեղարվեստութիւն։

Առումն սկսուելու է սեպտեմբերի 15-ից։ Ընդունելութիւնները
սեպտեմբերի 1-ից, ամենայն օր, երեկոյեան 4-ից մինչև 8 ժամը,
կուրսեր հիմնողի բնակարանում Սօլոյակում Ալէքսանդր Փրիզմովի
տանը № 9, Սերգեյ-վիկայա և Նազարույա փողոցների անկիւնում։
Ծրագիրն ու կանոնները կարելի է ստանալ ՉՐԻՍՊԵՍ Եղը. Ծովա-
նովների բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի բնակարանում։
Օտարապալաքացիները գիմում են կուրսերի հիմնողին. — ՅԵ ԴԵՓԼԵՏԵ.
C. II. Мануэльянцу. (443) (25—3)

BATEAUX A VAPEUR FRANCAIS A. PAQUET ET CIE

ՆԱՐԱԳԱՅՈՒԹԵԱՆ ՅՐԱՆԱՅՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
„Ն. ՊԱՐԵԻ ԵՒ ԸՆԿ.“

Խանութար և ուղիւ երթևեկութիւն ՄԱՐՍԻԼԻՅ ԲԱՐՈՒՄ չորեքշաբթի օրերը
Կրկու շաբաթ մի անգամ, յաւաւարից սկսած և ԲԱՐՈՒՄԻՅ ՄԱՐՍԻԼԻՅ։

Բաթումից Մարսիլ դնալիս մտնում է Տրապիզոն, Սամսոն և Կ. Պոլսի քաղաք-
ները։

Բաթումից Պարսիլ ուղիւ հաղորդակցութեան ստանալները սովորական գիշումն
ունեն։

Բաթումից մեկնում է՝
Չորեքշաբթի 14 (26) յուլիսի չորեքու Սիբիլի, կապիտան Բուշէ և այդ-
պէս երկու շաբաթ մի անգամ, չորեքշաբթի օրերը, ժամը 4-ին
կէսօրուաւ։

Տեղեկութիւններ ստանալ ցանկացողները թիւղ բարեհաճեն դիմել հետեւալ գոր-
ծակալներին։

Բաթումում—պ. ՎԻԵՏՈՐ ԳԱՐԵՆՅԱՆ, Նաբիլիմայոս
Թիֆլիսում—պ. ԲԱՐԵԻՆԵՐՆԵԱՆԻՆ,
Բաթումում—պ. Սամուէլ Դիբարեանի, Կոնստանդնուպոլս հրատարակ
Նա ՎԱՐՈՒՄ ԿԱՌԱՄԱՆՈՒՄ ԼԻՍԻ ԲԵՆՈՅԻՆ։

Չիկագայի ցուցահանդէսը դեռ ցանկացողները կարող են ստանալ ման-
րաման տեղեկութիւններ թէ ճանապարհի ծախքի և թէ Հաւրից չորեքշաբթի մեկ-
նելու ժամանակը մասին
(244) 20—5